

RUTINER FOR BRUK AV VASKEMIDLER/ KJEMIKALIER

Riktig bruk av renholdsmidler

Renholds midler bruker vi som er felles navn på de fire gruppene av midler som vi bruker for å holde rent. Disse gruppene er:

- Rengjørings midler
- Skuremidler
- Vedlikeholdsmidler
- Desinfeksjonsmidler

Salmiak (ammoniakk) – du bør alltid bruke salmiakk i kald vann! Fordampingen går særlig raskt hvis du blander ut salmiakk med varmt vann.

Klorin. Det kan være farlig å blande klorholdige produkter med andre midler! Det er farlig å blande noe som er klor i med et annet middel. Sammen med salmiakk kan klor utvikle andre giftige gasser. Derfor må klor og ammoniakk **aldri blandes**. Altså: bland aldri klor og salmiakk!

Grønnsåpe er lett å løse i bløtt vann og har god rengjørings effekt, men den reagerer lett med kalken i hardt vann og kan derfor danne kalkbelegg. Grønnsåpe løses enkelt i varmt vann, men hvis du skal bruke rengjøringsvannet på lyse treslag, bør du blande det ut med kald vann før bruk. Grønnsåpe får lys marmor til å gulne.

Skuremidler bør du bare bruke på steingulv og på andre flater når det ikke nytter med andre midler. Skuremidler kan føre til matting og riping på laminat, på malte flater og på sanitærutstyr.

Løsemidler

Vann. Det vanligste løsemiddelet er vann.

Kjemiske løsemiddelet. De skal gjøre det lettere å løse smuss og fett som sitter fast.

De kjemiske løsemidlene kan være farlig for oss. Typiske løsemiddelskader er vedvarende hodepine, tretthet og dårlig hukommelse. Får du slike løsemidler på huden, kan de løse opp fettlaget der og gjøre huden din tørr, sprukken og irritert. Så langt det er mulig, bør du derfor prøve å unngå midler som inneholder farlige kjemiske løsemidler. Hvis du av og til må bruke slike midler, så husk riktig verneutstyr.

Rengjøringsmidler

Rengjøringsmidler er midler du bruker til å gjøre rent med. Når du velger og bruker rengjøringsmidlene riktig, kan du

- Løse fast smuss uten å bruke mye krefter
- Redusere slitasjen på overflatene
- Reduserer belastningen på miljøet

Grønnsåpe er lett å løse i bløtt vann og har god rengjøringsseffekt, men den reagerer lett med kalken i hardt vann og kan derfor danne kalkbelegg.

Grønnsåpe løses enkelt i varmt vann, men hvis du skal bruke rengjøringsvannet på lyse treslag, bør du blande det ut med kaldt vann før bruk. Grønnsåpe for lys marmor til å gulne.

Dosering

Rent vann løser fast smuss dårlig. Først når vannet blir tilsatt tensider, vil vannet fukte renholdsflaten ordentlig. Da kan rengjøringsmiddelet komme inn i smusset og hjelpe til å løse og fjerne det. Men skal vi få et godt resultat, må forholdet mellom vann og rengjøringsmiddel være riktig. Doseringen kan variere fra produkt til produkt. Der er derfor viktig at du leser bruksanvisningen før du begynner å bruke et nytt middel. På bruksanvisningen kan du lese

- Hvor du kan bruke middelet (på hvilke flater)
- Hvor mye middel du skal ha i vannet (doseringen)
- Hvordan du skal beskytte deg når middelet inneholder helseskadelige stoffer.

Der er ikke alltid like enkelt å dosere riktig selv om vi både leser bruksanvisningen og prøver å følge den. Hvor mye rengjøringsmiddel skal vi ha i en dynkeflaske når anbefalt dosering er 5 ml til 10 liter vann? Eller hva betyr at et blandingsforhold skal være 1:20?

- 2 dl = ca. 1 vannglass
- 1 og halv dl = ca. 1 kaffekopp
- 15 ml = ca. en flaskekork (1 spiseskje)

Har du bare fått oppgitt blandingsforholdet, kan du selv bestemme enheten. Eksempelet ovenfor (1:20) betyr at du skal ha 1 del rengjøringsmiddel til 20 dl (2 liter) vann, eller du kan dele begge med 2 og bruke halv desiliter rengjøringsmiddel til en pumpekanne med 10 desiliter vann (1 liter).

Rengjøringsmiddelet skal først og fremst bryte overflatespenningen i vannet slik at vannet fukter flaten bedre. Når vi skal løse og fjerne ferske flekker, er det ofte nok med **en dråpe** rengjøringsmiddel. Du kommer derfor langt om du i det daglige renholdet bruker rengjøringsmiddelet slik:

- Ta en dråpe normalrengjøringsmiddel i en dynkeflaske når du begynner på arbeidet.
- Ha rengjøringsmiddelet i flasken etter at du har fylt vann i flasken. Hvis ikke, får du for mye skum.
- Senere kan du etterfylle med bare rent vann til du ser at det slutter å skumme. Først da har du i en dråpe rengjøringsmiddel.

Når du skal fjerne smuss som sitter fast (rengjøre dusjvegger, ta hovedrengjøring, fjerne polish på gulv) må du dosere annerledes. I slike tilfeller må du dosere rengjøringsmiddelet opp mot det produsenten har anbefalt.

F.eks. etsende vaskemidler som ovnsrens, avløpsåpner og rengjøringsmidler med ammoniakk

Felles for ovnsrens, avløpsåpnere og rengjøringsmidler med ammoniakk er at de inneholder basiske/alkaliske stoffer. Det vil si stoffer med høy pH. I kontakt med hud, slimhinner eller øyne vil slike produkter kunne gi alvorlige etseskade med blemmer og sårddannelser. En etseskade kan utvikle seg over tid og det kan derfor ta timer før omfanget av skaden er synlig.

I kontakt med hud, slimhinner eller øyne vil slike stoffer kunne gi alvorlige sårddannelser og vevsskade.

SYMPTOMER

Ved svelging av sterkt etsende alkalier kan det ta tid før skade og smerter utvikles. Etterhvert vil etseskader i munn, svelg, spiserør og magesekk oppstå. Dette kan føre til smerter, svelgebesvær, kvalme, brekninger og pustebesvær. Det kan i verste fall oppstå alvorlige komplikasjoner.

Hud

Ved søl på huden vil den ofte først kjøles og rir ut. Smerte, blæredannelse og sår som ligner brannsårl utvikles etter hvert.

Øyne

Sprut i øyne kan gi smerte, men ikke alltid. Rødhet, tåreflod og tåkesyn kan oppstå. I verste fall kan alkalier i etsende konsentrasjon føre til varig svekket syn eller blindhet.

Innånding

Innånding av damper/gasser fra etsende husholdningskemikalier kan gi alt fra lett irritasjon til etseskader i luftveier, og alvorlig påvirkning på lungene.

Hvis etsende produkter er fortynnet med vann blir faren for etseskade mindre, men kan fremdeles være til stede, avhengig av fortynningsgraden. Ved uhell med blandinger av vann og et etsende produkt bør man derfor først gi førstehjelp som beskrevet under. Kontakt deretter Giftinformasjonen

Førstehjelp / behandling

Start med å skylle berørte områder øyeblikkelig. Rask og langvarig skylling kan redusere faren for etseskader.

Svelging

- Drikk straks 1/2-1 dl vann eller melk i små slurker.
- Skyll om mulig munnen grundig med vann først.
- Ikke fremkall brekninger.
- Medisinsk kull skal ikke gis
- Videre oppfølging bør skje snarest på sykehus.

Hudkontakt

- Skyll umiddelbart med rikelig mengder rennende lunkent vann i 30-60 minutter. Ytterligere skylling kan være aktuelt.
- Fjern tilsølte klær, smykker og liknende.
- I de tilfellene der store hudområder er tilsølt med sterkt etsende produkter, bør vedkommende sitte i badekar med overrissing av lunkent vann fra håndduj til helsepersonell overtar behandlingen
- Kontakt Giftinformasjonen for råd om videre oppfølging.
Giftinformasjonen: 22 59 13 00

Øyne

- Skyll umiddelbart øyet med rennende lunkent vann i myk stråle.
- Hvis vedkommende bruker kontaktlinser bør disse fjernes straks.
- Vær nøye med at evt. pulver er fjernet fra øyet (også under øyelokk)
- Skyll om mulig i 30 minutter på skadestedet, fortsett så skyllingen på vei til øyelege/sykehus. Det kan bli nødvendig å skylle i flere timer.

Forebygging

For å unngå ulykker med etsende husholdningskjemikalier er det viktig at disse oppbevares utilgjengelig for barn, for eksempel i låste skap. Flaskene har ofte barnesikring, men mange barn klarer å åpne dem likevel.

Husk også at et barn lett kan få tak i en flaske mens man står med ryggen til. Skru alltid på korken på flaskene, selv under arbeid, og forlat aldri barn alene i rom der slike produkter står fremme.

Husholdningskjemikalier bør alltid oppbevares i originalemballasjen. Hvis man fyller rengjøringsmidler på brusflasker eller lignende kan noen lett ta feil. Brusflasker virker ofte fristende på barn. Den som skal bruke produktet senere kan heller ikke se eventuelle advarselsmerkinger hvis originalemballasjen er fjernet.

Når man jobber med etsende produkter bør man alltid følge bruksanvisningen nøye. Mange etseskader hos voksne kunne trolig vært unngått ved riktig bruk.